

УДК
DOI:

УКРАЇНА НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНИХ БАГАТОБОРСТВ

Сергій АРТЕМЮК¹, Христина ХІМЕНЕС²

¹ ГО «Всеукраїнська федерація військово-спортивних багатоборств» у Львівській області

² Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

UKRAINE ON THE INTERNATIONAL AREA MILITARY AND SPORTS ALL-ROUND

Sergiy ARTEMYUK¹, Khrystyna KHIMENES²

¹ Ukrainian Federation of Military and Sport All-Round

² Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskyj

Анотація. *Вступ.* Сьогодні в Україні достатньо стрімким є розвиток так званих військово-спортивних багатоборств. Такі його дисципліни, як бойове двоборство та військово-прикладне семиборство, належать до переліку неолімпійських видів спорту згідно з Єдиною спортивною класифікацією України. Водночас вони характеризуються насиченою і видовищною змагальною діяльністю. В Україні від 2007 року відбуваються чемпіонати світу з бойового двоборства (у 2014 та 2020 роках чемпіонати не проводили), яке здобуває щоразу більшу популярність серед молоді. *Мета:* виявити результативність виступів українських спортсменів на змаганнях із військово-спортивних багатоборств у розділі «Бойове двоборство». *Методи дослідження:* аналіз та узагальнення даних літератури та інтернету, аналіз документальних матеріалів, порівняння. *Результати.* Беручи до уваги результати виступів української збірної команди на чемпіонатах світу з бойового двоборства, варто відзначити їхній високий рівень, зокрема упродовж останнього десятиліття. Увесь цей час нашим спортсменам вдавалося здобувати більшість нагород на цих змаганнях у всіх віково-вагових

Abstract. *Introduction.* Today in Ukraine the development of military and sports all-round is quite rapid. Its disciplines such as combined martial and military and applied seven-around belong to the list of non-Olympic sports according to the Unified Sports Classification of Ukraine. At the same time, this sports are characterized by intense and spectacular competitive activities. At the same time, since 2007, Ukraine has been hosting the World Combined Martial Championships (were no held championships in 2014 and 2020), which is gaining more and more popularity among young people. *Purpose:* to identify the effectiveness of the Ukrainian athletes' performances in military and sports all-round competitions in the section "combined martial". *Research methods:* analysis and generalization of literature and the Internet data, analysis of documentary materials, comparison. *Results.* Taking into account the results of the Ukrainian national team performances at the World Combined Martial Championships, it is worth noting its high level, in particular during the last decade. All this time, our athletes managed to win the vast majority of awards at these competitions in all age, weight and style (B-1 – B-6) categories,

та стильових (Б-1–Б-6) категоріях, виводячи збірну команду на перші місця серед 16–18 країн-учасниць. Відсоток завойованих медалей у різні роки дещо коливався. Зокрема, із загальної кількості золотих нагород українцям вдавалося здобувати від 81 до 100 %, срібних – від 76 до 95 % та бронзових – від 44 до 85 %. *Висновки.* Протягом десятиліття українська команда з бойового двоборства залишається найліпшою на світовому рівні, здобуваючи виключно перемоги у загальнокомандному заліку. Це засвідчує велику популярність вказаного виду військово-спортивних багатоборств у нашій країні та високу ефективність методик підготовки спортсменів різного віку та різної статі у цьому виді.

Ключові слова: бойове двоборство, результат, чемпіонат світу, українські спортсмени.

bringing the team to first place among 16–18 participating countries. The percentage of medals won in different years somewhat varied. In particular, out of the total number of gold awards, Ukrainians managed to win from 81 to 100 %, silver – from 76 to 95 % and bronze – from 44 to 85 %. *Conclusions.* For a decade, the Ukrainian combined martial team has remained the best in the world, winning exclusively in the team event. This shows the high popularity of this kind of military and sports all-round in our country and, obviously, the high efficiency of training methods for athletes of all ages and genders in this sport.

Keywords: combined martial, result, world championship, Ukrainian athletes.

Вступ. Військо для країни – запорука її безпеки та захищеності, тому належна його підготовка має вагоме суспільне значення.

Сьогодні в Україні та світі військова справа щоразу тісніше переплітається зі спортивною діяльністю, адже саме спорт чи не найліпше з усіх видів діяльності гартує тіло і дух [1, 2, 22 та ін.]. Зокрема, популярності набуває так зване військово-спортивне багатоборство (ВСБ), з якого активно проводять змагання на різних рівнях (від внутрішніх до міжнародних). В Україні ВСБ занесено в групу неолімпійських видів спорту [4, 8].

Вагоме місце в українській системі національного виховання сьогодні посідає військово-патріотичне виховання, що передбачає формування у молоді ідеалів служіння народові, готовності до трудового та героїчного подвигу задля процвітання держави [3]. Саме воно покликане формувати у неї почуття гідності і гордості за свою країну, готовність у будь-який час стати на захист Батьківщини, оволодівати військовими та військово-технічними знаннями, спонукати до фізичного самовдосконалення.

На жаль, у сучасній Україні спостерігаємо стабільну тенденцію до зниження зацікавленості юнаків проходженням строкової

служби [6, 24]. Це передусім пов'язано із нестабільністю економіки України, а також ставленням державної системи до військової галузі. Рівень бажання юнаків служити в армії вповдовж останніх десятиліть суттєво знижується. Водночас побудова незалежної держави без патріотичного виховання її громадян прирівнюється до зведення будівлі без фундаменту [17]. Отже, сьогодні це є одним із найважливіших і найскладніших питань, що стоять перед Українською державою.

Важливою складовою частиною, яка сьогодні все ж формує засади патріотизму і бажання фізично самовдосконалюватися, є так звані військово-спортивні багатоборства [16, 21]. Ці види спортивної діяльності містять різноманітні складники, які дають змогу повноцінно розвиватися і самоудосконалюватися майбутнім воїнам і захисникам Української держави.

Сьогодні в нашій країні активно розвиваються два розділи ВСБ: «Бойове двоборство» та «Військово-прикладне семиборство». Вони дають змогу удосконалювати не лише спортивну майстерність й набувати належного рівня військово-прикладних умінь і навичок як для допризовників, так і для чинних захисників держави [4, 6].

Великої популярності на теренах України сьогодні набуло бойове двоборство. Це комплексний вид, який поєднує всестильовий бій та стрільбу з пневматичної гвинтівки. Усестильовий бій передбачає демонстрацію прийомів із застосуванням ударної і кидкової техніки. Цей компонент бойового двоборства базується здебільшого на використанні елементів боротьби, боксу, джіу-джитсу та східних єдиноборств (карате та ін.).

Уведення зазначених компонентів у напрямки військово-спортивних одноборств насамперед пов'язано з їхнім прикладним характером, актуальністю для підготовки майбутніх захисників Вітчизни [4, 13]. Стрільба з пневматичної гвинтівки відповідно покликана навчити молодь вправлятися зі зброєю, що є не менш важливим для військової справи.

Для України розвиток і популяризація ВСБ стає ще більш актуальною для якісної підготовки майбутніх і теперішніх військовослужбовців, зважаючи на воєнні події на Сході.

Отже, сьогодні спостережено активну популяризацію ВСБ в Україні. Однак аналіз доступних ресурсів свідчить про відсутність ґрунтовної теоретичної бази щодо цього виду спорту. Це теж створює проблему для можливостей підвищення теоретичної освіченості фахівців та подальшого розвитку практичної складової частини ВСБ.

За останні роки наукові дослідження в межах спорту військових переважно були спрямовані на удосконалення фізичної підготовленості спортсменів [5, 7, 11, 18 та ін.]. Важливі аспекти удосконалення тренувального процесу на прикладі пожежно-прикладного двоборства вивчав В. П. Корж [10]. Водночас нерозв'язаним і актуальним залишається питання виявлення сучасного стану ВСБ, зокрема, в Україні, про який значною мірою свідчить змагальна практика: проведення змагань, участь спортсменів у них, здобуті винагороди тощо.

Інтенсивний розвиток та популяризація зазначених видів військово-спортивних багатоборств цілком виправдані, ураховуючи їхню роль у підготовці військової молоді. Про це, зокрема, свідчить велика кількість змагань із цих видів спорту на теренах України та охочих брати у них участь.

Мета дослідження – виявити результативність виступів українських спортсменів на змаганнях із військово-спортивних багатоборств у розділі «Бойове двоборство».

Матеріал та методи. Результати дослідження отримано на матеріалі протоколів змагань із військово-спортивних багатоборств у розділі «Бойове двоборство» за 2010–2019 рр. Деякі дані взято з матеріалів інтернет-публікацій та на сайті Всеукраїнської федерації військово-спортивних багатоборств. Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних літератури та інтернету, аналіз документальних матеріалів, порівняння.

Результати дослідження та їх обговорення. Від моменту зародження спорту як виду діяльності основним його системоутворювальним чинником були змагання. Саме це відрізняє спорт від фізичної культури й актуалізує його значення у суспільстві. Водночас стосовно змагань варто визначити, що вони б не мали змісту без результату, який також є їхнім системоутворювальним чинником. Отже, підготовка в кожному виді спорту важлива лише тоді, коли відбуваються змагання і спортсмени можуть проявити на них усі свої можливості, тобто продемонструвати свій результат у безкомпромісній боротьбі з іншими. Це є характерним і для військово-спортивних багатоборств.

Потрібно наголосити, що військово-спортивні багатоборства – це молодий напрям розвитку спорту в Україні. Пригадаємо, що в межах України він зародився в середині 90-х років минулого століття, а Правила змагань офіційно затвердило Міністерство молоді та спорту України лише 2014 року. Проте на сьогодні українські багатоборці активно беруть участь у змаганнях різного рівня і демонструють високі результати на міжнародній спортивній арені.

Зокрема, чемпіонати світу з військово-спортивного багатоборства у розділі «Бойове двоборство» містять велику кількість категорій. Ураховують як категорію виду змагань (версії від Б-1 до Б-6) так і статеву, вікову (5 категорій) та вагову категорії (15). Отже, країна на цих змаганнях може здобути велику кількість нагород.

Важливим для України є те, що вже кілька років поспіль м. Харків приймає чемпіо-

нати Європи (із 2006 р.) і чемпіонати світу (із 2007 р.) з розділу «Бойове двоборство». Це можна вважати великим успіхом, оскільки свідчить про активний розвиток цього виду у нашій державі. Саме Харків сьогодні є центром розвитку військового багатоборства не лише в Україні, а й на міжнародній спортивній арені. Проаналізуємо кілька останніх років проведення таких чемпіонатів і результативність українських спортсменів у цих змаганнях.

Так, 2015 року Україна прийняла ІХ чемпіонат світу з військово-спортивних багатоборств у розділі «Бойове двоборство» у м. Харкові. Команди з 18 країн (Єгипет, Індія, Азербайджан, Сирія, Конго, Грузія та ін.) стали учасниками цих змагань. Понад 600 спортсменів виборювали титул чемпіона світу. Щодо збірної команди України, то її представництво було широким. Зокрема, наші спортсмени представляли різні вікові категорії і здобули кілька вагомих нагород у напруженій боротьбі. Серед найбільш титулованих спортсменів золота змагань удостоївся Максим Яхненко [19], Ганна Машенко також виявилася найсильнішою серед двоєборців у своїй віковій категорії. Срібну нагороду у скарбницю України приніс Олег Авраменко, а Денис Житлов та Вадим Чепурний поповнили її бронзовими медалями чемпіонату світу [20].

Не менш плідним для українських двоєборців був 2016 рік (Х чемпіонат світу, м. Харків). Тоді 20 країн і понад 700 спортсменів демонстрували свою майстерність. Це були дев'ять змагань такого рівня, які проводили у нашій країні. Для українських спортсменів вони були переможними. Наша збірна посіла перше загальнокомандне місце, здобувши значну кількість золотих, срібних та бронзових медалей. Варто зазначити, що серед найкращих спортсменів української збірної з бойового двоборства був Андрій Бусяк, який здобув упевнено перемогу одразу у трьох версіях бойового двоборства на цих змаганнях (Б-1, Б-2, Б-5) [23].

У 2017 році Харків приймав ХІ чемпіонат світу з бойового двоборства. Організаторами цих змагань були Всеукраїнська федерація військово-спортивних багатоборств та Міжнародна організація

військово-спортивних багатоборств. За даними сайту київського Управління фізичної культури і спорту [25], у цих змаганнях 19 країн світу представляли 535 спортсменів. Зокрема, честь України в них захищали десять спортсменів, дев'ять з яких здобули нагороди різного ґатунку.

Так, два перші місця принесли в українську скарбничку спортсмени, що змагалися у всестильовому бою у версії Б-1. Серед них: Денис Мартиненко, Катерина Кострица. У версії Б-2 у різних вікових категоріях перемоги здобули: Віктор Дубровін, Катерина Козубовська, Денис Даниленко, Владислав Новиков та ін. Переможною для Артура Чорного, Володимира Герасименка, Дениса Даниленка була версія Б-3. Найліпшими у версії Б-5 стали такі українські спортсмени: Віктор Дубровін, Володимир Купрін. Другі місця у різних версіях всестильового бою посіли переважно спортсмени з України (Віктор Дубровін– Б-1; Артур Чорний– Б-1, Б-2; Володимир Герасименко– Б-3 та ін.). Медалі третього ґатунку також у великій кількості потрапили в українську скарбничку нагород.

У розділі «Стрільба» наші спортсмени так само демонстрували непогані результати, проте отримати призові місця їм не вдалося [25].

Вагомими були здобутки наших спортсменів і на чемпіонатах світу в останні роками (2018 та 2019). Зокрема, 2018 року серед 16 країн-учасниць Україна знову опинилася найвище – на першій позиції. Наші спортсмени змагалися у шести версіях чемпіонату [у категоріях із повним контактом (Б-4 та Б-3), у тих, у яких контакт дозований і легкий (Б-2 та Б-1), і у видовищних показових виступах (Б-5 та Б-6)]. За такої умови скарбничку медалей нашим спортсменам вдалося поповнити ще на 21 медаль. Чемпіонство здобули Іван Парфьонов, Микита Аркатов (два перших місця), Андрій Блудов, Георгій Рум`янцев, Роман Романів, Микита Лук'яненко. На срібний п'єдестал виходили Артем Мельник, Владислав Якушев, Микита Лук'яненко, Антон Тесленко, Ростислав Дунаєв, Денис Кармаза, Яна Калашник. Бронзовими призерами стали Ілля Хохлов, Георгій Рум'янцев, Олександр Лисенко, Артур Безрук, Денис Кармаза, Яна Калашник [9].

Медаленосним для українських багатоборців став і 2019 рік на чемпіонаті світу (паралельно проводили Міжнародний турнір). Загалом у цих змаганнях представники 16 країн виборювали першість. Наша збірна вже вкотре виявилася найкращою у цих змаганнях. Загалом українцям вдалося поповнити скарбницю нагородами різного ґатунку, серед яких чимало золотих. Серед спортсменів на цих змаганнях відзначилися Борис Полтавець, Руслана Кравченко, Юлія Петренко, Арсеній Рафіков, Ілля Селявін, Денис Медвідьов, Максим Казіміров, Максим Дорощенко та інші [15].

Отже, у підсумку українці упродовж фактично десятиліття отримали вагомий здобуток у цьому виді спорту.

Загалом простежити ключові показники виступів української збірної команди на чемпіонатах світу з бойового двоборства від 2010 року можна з табл. 1.

Зважаючи на те, що 2014 року на території України почалися активні військові дії, чемпіонат світу у Харкові було відмінено і він не відбувся. Ситуація з пандемією COVID-19 у 2020 році також стала перешкодою для проведення таких змагань. У всі інші роки останнього десятиліття (табл. 3.1) збірна команда України демонструвала най-

кращі результати серед усіх країн, присутніх на змаганнях.

Зважаючи на динаміку результативності наших спортсменів, які були учасниками цих змагань, можемо констатувати, що вона здебільшого прогресувала від змагань до змагань (рис. 1). Зокрема, аналіз зроблено з урахуванням здобутих нагород різного ґатунку. Як бачимо, найнижчий відсоток завойованих бронзових нагород у 2017 році становить 44 %, тоді як найбільше, 85 % від загальної кількості, здобуто 2015 року. Найменше срібних медалей отримали наші спортсмени у старті 2016 року, проте цей показник становить 76 %. Найвищим для української збірної срібним показником було 95 % нагород такого ґатунку у 2015 році. Водночас, спостерігаючи за динамікою золотих перемог, бачимо, що найнижчий показник продемонстровано 2010 року, проте це 81 % від загальної кількості золотих медалей. Найкращим золотим результатом був знову ж таки 2015 рік, позаяк українські спортсмени забрали 100 % золотих медалей у свою скарбницю нагород.

Це справді величезний успіх нашої збірної, який є результатом комплексу чинників: широкої масовості учасників з України, якісної системи підготовки українських спортсменів, чинник «свого поля» тощо.

Таблиця 1

Результативність збірної команди України на чемпіонатах світу з бойового двоборства

Рік проведення чемпіонату	Кількість категорій*	Загальна кількість учасників	Здобутки українців			Загальнокомандне місце України
			золото	срібло	бронза	
2010	100	понад 300	81	78	59	I
2011	101	понад 400	86	84	64	I
2012	100	понад 500	91	86	79	I
2013	102	понад 800	88	96	77	I
2014			не проводили			
2015	110	понад 600	110	105	93	I
2016	68	понад 700	59	52	54	I
2017	99	понад 500	90	81	44	I
2018	98	понад 500	95	95	61	I
2019	78	понад 300	76	73	57	I
2020			не проводили			

Примітка: * категорії з урахуванням версій (Б-1–Б-6), віку та ваги учасників.

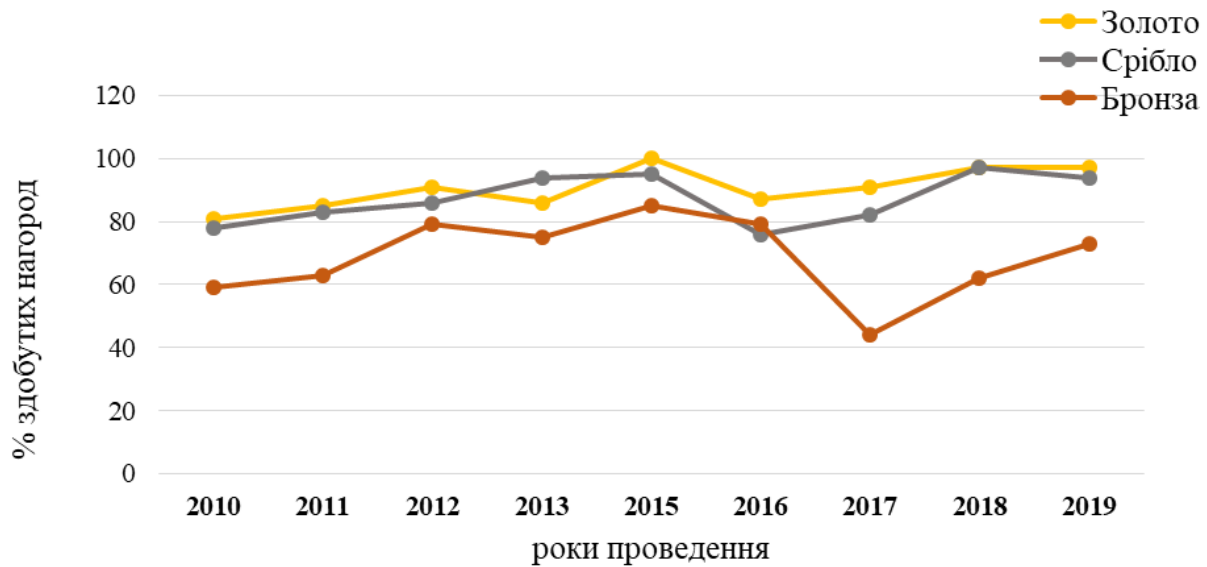

Рис. 1. Динаміка результативності українських спортсменів на змаганнях із бойового двоборства упродовж 2010-2019 років

Упродовж останніх п'яти років спостерігаємо яскраву тенденцію до зростання досягнень українських спортсменів-багатоборців у ВСБ і львів'ян зокрема. Отже, у 2016 році на чемпіонаті світу львів'янин Євген Штемпелюк у складі збірної команди України завоював золоту медаль [12]. Не менш триумфальним був і 2017 рік для спортсменів у військовому двоборстві на чемпіонаті світу [14]. Маємо ще двох львів'ян, які стали чемпіонами світу – Сергія Кумуца, Антона Оленича, а також срібних призерів: Олександра Борзила, Євгенія Марченка, Сергія Нагорняка.

Україна має успіх також і у проведенні внутрішніх чемпіонатів з військово-спортивного багатоборства. Сьогодні уже впродовж багатьох років однією з найсильніших об'єктивно вважають команду Харкова, яка кілька років поспіль забирає найбільше нагород на цих змаганнях.

Загалом військово-спортивні багатоборства активно розвиваються і на теренах

Львівської області. Зокрема, у 2017 році Львів уперше провів відкритий чемпіонат області з військово-спортивного багатоборства у розділі «Бойове двоборство». Окрім представників Львівщини, у змаганнях взяли участь спортсмени Одеської, Кіровоградської, Запорізької, Хмельницької, Харківської областей. Кількість учасників сягала 85 осіб. В усі наступні роки цей чемпіонат проводили також, і він став традиційним.

Висновок. Результативність українських спортсменів як на внутрішній, так і на міжнародній спортивних аренах із бойового двоборства є високою. Упродовж усього періоду проведення чемпіонатів світу (з 2007 року) наші спортсмени виводять Україну на перші місця в загальнокомандному заліку щороку, здобуваючи більшість нагород різного ґатунку на кожному з цих чемпіонатів. Окрім того, про популярність виду на території нашої країни свідчить і те, що усі із зазначених чемпіонатів проведено у Харкові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрес, А. (2005). Показники змагальної діяльності та фізичної підготовленості багатоборців військово-спортивного комплексу різної спортивної кваліфікації. *Молода спортивна наука України. Зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту та здоров'я людини*. 1(9), 226–230.
2. Андрес, А. С. (2006). *Фізична підготовка багатоборців військово-спортивного комплексу: метод. посіб.* Львів: Українські технології.
3. Басарабчук, Г. В. (2010). Методологічні основи формування готовності учнів ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою до служби в армії засобами фізичної культури. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2(34), 187–196.
4. *Військово-спортивні багатоборства*. (10 січня 2017). Харківський обласний центр Фізичного здоров'я населення. <http://sfa.kh.ua/vidi-sportu/vijskovo-sportivni-bagatoborstva>
5. Воропай, С. М., Бур'яноватий, О. М. (2012) Вплив занять військово-спортивним багатоборством на рівень фізичної підготовленості юних спортсменів 6–7 років у групах початкової підготовки. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 8, 21–24.
6. Глазунов, С. І. (2003) Перспективи удосконалення системи контролю фізичної підготовленості військовослужбовців механізованих підрозділів Сухопутних військ. *Матеріали відкритої науково-методичної конференції «Фізична підготовка військовослужбовців»* (с. 16–18).
7. Дикий, О. (2016) Військово-спортивне багатоборство як складова частина спеціальної фізичної підготовки допризовників. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2, 32–37.
8. Державний комітет з питань фізичної культури і спорту. (2006). *Єдина спортивна класифікація України*.
9. Громадська організація "Військово-спортивний клуб «Скорпіон»." (2018, 2 грудня) *З 31 листопада по 2 грудня 2018 року, в м. Харкові, в палаці спорту відбувся дванадцятий Чемпіонат Світу з військово-спортивних багатоборств, розділ «Бойове двоборство»*. https://khfvsm.io.ua/s2640674/z_31_listopada_po_2_grudnya_2018_roku_v_m._harkovi_v_palaci_sportu_vidbuvsya_dvanadcyatiy_chempionat_svitu_z_vijskovo-sportivnih_bagatoborstv_rodil_boyove_dvoborstvo
10. Корж, В. П. (1998). Совершенствование тренировочного процесса в пожарно-прикладном двоеборье на основе применения задания беговой направленности. У С. С. Єрмаков (Ред.), *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту* (с. 11–14).
11. Леонтьев, В. П. (2000). *Нормативное обеспечение физической подготовки курсантов высших военно-учебных заведений Сухопутных войск Министерства обороны Украины* [автореферат]. НУФВСУ.

REFERENCES

1. Andres, A. (2005). Indicators of competitive activity and physical fitness of all-rounders of the military and sport complex different sports qualifications. *Young sports science of Ukraine. Coll. of scientific works in the field of phys. education, sports and human health*. 1(9), 226–230.
2. Andres, A. C. (2006). *Physical training of all-rounders of the military and sport complex: methodical manual*. Lviv: Ukrainian technologies.
3. Basarabchuk, G. V. (2010). Methodological bases of preparedness formation students of lyceums with enhanced military and physical preparation for service in army by means of physical culture. *Journal of Kamyanets-Podilsky National University named after Ivan Ogienko*. 2(34), 187–196.
4. *Military sports all-round* (2017 Jan 10). Kharkiv Regional Center for Physical Health. <http://sfa.kh.ua/vidi-sportu/vijskovo-sportivni-bagatoborstva>
5. Voropay, S. M., Bur'yanovaty, O. M. (2012). Influence of military and sports all-round training on the level of physical fitness of young athletes aged 6–7 in initial training groups. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sport*. 8, 21–24.
6. Glazunov, S. I. (2003). Perspectives for improving the system of physical fitness control of servicemen mechanized units of the Land Forces. *National University of Ukraine on Physical Education and Sport. Materials of the open scientific and methodical conference* (p. 16–18).
7. Dykyj, O. (2016) Military sports all-round as an integral part of special physical training of conscripts. *Physical education, sports and health culture in modern society*. 2, 32–37.
8. State Committee for Physical Culture and Sports. (2006). *Unified Sports Classification of Ukraine*.
9. Public organization "Military Sports Club" Scorpio. (2018 Dec 5) *From November 31 to December 2, 2018, in Kharkiv, in the Palace of Sports, were held the twelfth World Championship in military and sport all-round, section "Combined martial"*. [https://khfvsm.io.ua/s2640674/z_31_listopada_po_2_grudnya_2018_roku_v_m._harkovi_v_palaci_sportu_vidbuvsya_dvanadcyatiy_chempionat_svitu_z_vijskovo-soritvovstvo_bag](https://khfvsm.io.ua/s2640674/z_31_listopada_po_2_grudnya_2018_roku_v_m._harkovi_v_palaci_sportu_vidbuvsya_dvanadcyatiy_chempionat_svitu_z_vijskovo-sportivno-soritvovstvo_bag)
10. Korzh, V. P. (1998) Improving the training process in fire and applied martial based on the application of the running task. In S. S. Yermakov (Ed.) *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sport. Coll. of scientific works*. (p. 11–14).
11. Leontiev, V. P. (2000). *Normative provision of physical training of cadets of higher military educational institutions of the Land Forces Ministry of Defense of Ukraine* [thesis]. National University of Ukraine on Physical Education and Sport.
12. *Yevhen Shtempelyuk from Lviv is the winner of the World Military All-Round Championship* (2017, Letter 22). <http://loda.gov.ua/news?id=24607>

12. Львів'янин Євген Штемплєк – переможець чемпіонату світу із військово-спортивних багатоборств. (2017, 22 листопада). <http://loda.gov.ua/news?id=24607>
13. *Ми за здоровий спосіб життя.* (2019, 10 березня). ВФ ВСБ | MSAC. <http://fvsb.com.ua/about.php>
14. *На Харківщині військові спортсмени стали чемпіонами світу.* (2017, 1 грудня). Міністерство оборони України. <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/01/na-harkivshhini-vijskovi-sportsmeni-stali-chempionami-svitu>
15. *Наші спортсмени підкорили міжнародні п'єдестали змагань з військово-спортивного багатоборства | Луганська обласна військово-цивільна адміністрація.* (б. д.). Луганська обласна військово-цивільна адміністрація. http://loga.gov.ua/oda/press/news/nashi_sportsmeni_pidkorili_mizhнародni_piedestali_zmagan_z_viyskovo_sportivnogo
16. Носко, М. О., Гаркуша, С. В., & Воєділова, О. М. (2013). *Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні.* СПД.
17. Ролук, О. (2015). Військово-спортивний комплекс як засіб формування загальної фізичної підготовленості військовослужбовців. *Молода спортивна наука України. Зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту та здоров'я людини*, 2(19), 231–237.
18. Ролук, О. (2016). Спеціальна фізична підготовка військовослужбовців-розвідників. *Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення*, 1(33), 56–63.
19. *Титул чемпіона світу з бойового двоборства виборов гвардієць з Одеси.* (2015, 25 листопада). Національна гвардія України. <http://ngu.gov.ua/ua/news/tytul-chempiona-svitu-z-boyovogo-dvoborstva-vyborov-gvardiyec-z-odesy/>
20. ВФ ВСБ | Документи. (2019, жовтень 16). ВФ ВСБ | MSAC. <http://fvsb.com.ua/docs.php/>
21. Федак, С. С., Афонін, В. М., Небожук, О. Р., & Лашта, В. Б. (2016). Рівень функціональної готовності військовослужбовців військового коледжу. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, (6), 34–41.
22. Фіногенов, Ю. С., Благій, О. Л., & Глазунов, С. (2014). *Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка та спорт: Підручник.* НУОУ.
23. Харків'яни завоювали 12 золотих нагород на чемпіонаті світу з військово-спортивного багатоборства. (2016, 16 грудня). Харківська обласна військова адміністрація. <http://kharkivoda.gov.ua/news/83608?sv>
24. Цьось, А., Бергер, Ю., & Сабіров, О. (2015). Рівень фізичної активності студентів вищих навчальних закладів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві.* Зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки., 3(31), 202–210.
25. *Чемпіонат світу з «Бойового двоборства». Результати змагань |* (2017, 17 листопада). Управління фізичної культури і спорту Київської обласної державної адміністрації. <https://sport-koda.org/acticle/championat-svitu-z-boyovogo-dvoborstva-rezultaty-zmagan>
13. *We are for a healthy lifestyle.* (2019, Mar. 10). All-Ukrainian Federation of Military Sports All-Round. <http://fvsb.com.ua/about.php>
14. *In Kharkiv region, military athletes became world champions.* (2017, Dec. 1). Ministry of Defense of Ukraine <http://www.mil.gov.ua/news/2017/12/01/na-harkivshhini-vijskovi-sportsmeni-stali-chempionami-svitu/>. (37)
15. *Our athletes have conquered the international pedestals of military all-round competitions* (2019, жовтень 29). Luhansk: Regional Military-Civil Administration. http://loga.gov.ua/oda/press/news/nashi_sportsmeni_pidkorili_mizhнародni_piedestali_zmagan_z_viyskovo_sportivnogo
16. Nosko, M. O., Garkusha, S. V., & Voedilova, O. M. (2013). *Health-saving technologies in physical education: monograph.* SPD.
17. Rolyuk, O. (2016). Military and sport complex as a means of forming the general physical fitness of servicemen. *Young sports science of Ukraine. Coll. Of scientific works. in the field of phys. education, sports and human health.* 2(19), 231–237.
18. Rolyuk O. Special physical training of military intelligence officers. *Physical culture, physical education of different groups of the population.* 2016;1(33):56–63.
19. *The title of world champion in combinat martial was chosen by a guard from Odessa* (2015, Nov. 25) National Guard of Ukraine. <http://ngu.gov.ua/ua/news/tytul-chempiona-svitu-z-boyovogo-dvoborstva-vyborov-gvardiyec-z-odesy/>
20. All-Ukrainian Federation of Military Sports All-Round (2019 Letter 16) *Constituent documents.* <http://fvsb.com.ua/docs.php/>
21. Fedak, S. S., Afonin, V. M., Nebozhuk, O. R., & Lashata V. B. The level of functional preparedness of military college servicemen. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports.* (6), 34–41.
22. Finogenov, U. S., Blagiy, O. L., & Glazunov, S.I. (2014) *Physical education, special physical training and sport: a textbook.* NUOU.
23. *Kharkiv won 12 gold medals at the World Military All-Round Championship* (2016, Dec. 12) Kharkiv Regional State Administration. <http://kharkivoda.gov.ua/news/83608?sv>
24. Tsyos, A., Berger, Yu., Sabirov, O. (2015). The level of physical activity of students higher educational institutions. *Physical education, sports and health culture in modern society. Coll. of scientific works of Eastern European National University named after Lesya Ukrainka*, 3(31), 202–210.
25. *World Combined Martial Championship. Competition results* (2017, Nov. 30). Department of Physical Culture and Sports of the Kyiv Regional State Administration. <https://sport-koda.org/acticle/championat-svitu-z-boyovogo-dvoborstva-rezultaty-zmagan>

Стаття надійшла до редколегії 8.01.2023.
Прийнята до друку 10.02.2023.
Підписана до друку 27.03.2023.

Христина ХІМЕНЕС | e-mail: 2kh.khimenes@gmail.com
ORCID: 20000-0002-8677-6701